

**ГЛОБАЛЛАШУВ ШАРОИТИДА ТАЪЛИМ ХИЗМАТЛАРИНИНГ
ХАЛҚАРО БОЗОРДАГИ РАҚОБАТБАРДОШЛИГИНИ ОШИРИШ
ЙЎНАЛИШЛАРИ****Ismoilov Samariddin Akbaraliyevich**ismoilovsamariddin@icloud.com**Pardayev Lochinbek Farxod o'g'li**lochinbek_pardayev@tues.uz**АННОТАЦИЯ**

Мазкур мақолада глобаллашув шароитида таълим хизматларининг халқаро бозордаги рақобатбардошлигини оширишнинг асосий йўналишлари таҳлил қилинган. Замонавий иқтисодиётда таълим нафақат ижтимоий соҳа, балки мамлакатнинг инсон капитали, инновацион салоҳияти ва халқаро рақобатбардошлигини белгилаб берувчи муҳим хизматлар тармоғи сифатида намоён бўлмоқда. Халқаро талабалар мобиллигининг ортиши, рақамли таълим технологияларининг ривожланиши, онлайн таълим платформаларининг кенгайиши ва таълим сифатини халқаро стандартлар асосида баҳолаш жараёнлари таълим муассасалари ўртасидаги рақобатни кучайтирмоқда.

Тадқиқотда Ўзбекистонда таълим хизматлари бозорининг сўнгги йиллардаги ривожланиш динамикаси, олий таълим хизматларининг улуши, хорижий талабалар сони ва халқаро таълим бозорида рақобатбардошликни таъминлаш омиллари ўрганилди. Ўзбекистонда таълим соҳасидаги бозор хизматлари ҳажми 2025 йилда 39,6 трлн сўмга етган бўлиб, 2024 йилга нисбатан ўсиш 10,4 фоизни ташкил этган. [SIAT+1]

Шунингдек, 2024/2025 ўқув йили бошида Ўзбекистон олий таълим муассасаларида таҳсил олаётган хорижий талабалар сони 12,5 минг нафарга етган. Бу кўрсаткич 2015/2016 ўқув йилидаги 0,7 минг нафарга нисбатан қарийб 18 баробар юқори. [Statistika Malumotlari]

Мақолада таълим хизматларининг халқаро рақобатбардошлигини ошириш учун таълим сифатини яхшилаш, рақамлаштириш, халқаро аккредитация, хорижий талабаларни жалб қилиш, академик мобилликни ривожлантириш, инглиз тилидаги таълим дастурларини кенгайтириш, университет-саноат ҳамкорлигини кучайтириш ва таълим брендини шакллантириш каби йўналишлар асосланган.

Калит сўзлар: глобаллашув, таълим хизматлари, халқаро таълим бозори, рақобатбардошлик, олий таълим, хорижий талабалар, академик мобиллик, рақамли таълим, халқаро аккредитация, инсон капитали, таълим экспорти.

АННОТАЦИЯ

В статье рассматриваются основные направления повышения конкурентоспособности образовательных услуг на международном рынке в условиях глобализации. В современной экономике образование выступает не только как социальная сфера, но и как важный сектор услуг, определяющий качество человеческого капитала, инновационный потенциал и международную конкурентоспособность страны.

В исследовании проанализирована динамика развития рынка образовательных услуг Узбекистана, роль высшего образования, рост числа иностранных студентов и основные факторы конкурентоспособности образовательных организаций на международном рынке. В 2025 году объем рыночных услуг в сфере образования в Узбекистане достиг 39,6 трлн сумов, увеличившись по сравнению с 2024 годом на 10,4 процента. ^{SIAT+1}

Особое внимание уделено цифровизации образования, международной аккредитации, академической мобильности, привлечению иностранных студентов, развитию программ на английском языке, внедрению современных образовательных технологий и укреплению международного имиджа образовательных учреждений.

Ключевые слова: глобализация, образовательные услуги, международный рынок образования, конкурентоспособность, высшее образование, иностранные студенты, академическая мобильность, цифровое образование, международная аккредитация, человеческий капитал, экспорт образования.

ABSTRACT

This article examines the main directions for increasing the competitiveness of educational services in the international market under conditions of globalization. In the modern economy, education is not only a social sector but also an important service industry that determines the quality of human capital, innovation capacity, and international competitiveness of a country.

The study analyzes the development of the educational services market in Uzbekistan, the role of higher education, the growth of international student enrollment, and the major factors determining the competitiveness of educational institutions in the global market. In 2025, the volume of market services in the education sector in Uzbekistan reached 39.6 trillion soums, representing a 10.4 percent increase compared with 2024.

SSIAT⁺¹

Particular attention is paid to digitalization, international accreditation, academic mobility, attraction of international students, English-medium education, modern teaching technologies, and the development of an international institutional brand.

Keywords: globalization, educational services, international education market, competitiveness, higher education, international students, academic mobility, digital education, international accreditation, human capital, education export.

КИРИШ

Глобаллашув жараёнларининг чуқурлашуви натижасида мамлакатлар ўртасида товарлар, капитал, технологиялар ва меҳнат ресурслари билан бир қаторда билим ва таълим хизматларининг халқаро ҳаракати ҳам жадаллашмоқда. Бугунги кунда таълим хизматлари миллий бозор доирасидан чиқиб, халқаро рақобат муҳитининг муҳим элементига айланмоқда.

Жаҳон олий таълим тизимида ҳам катта ўзгаришлар кузатилмоқда. UNESCO маълумотларига кўра, дунёда олий таълимда таҳсил олаётганлар сони 2000 йилдаги тахминан 100 млн нафардан 2024 йилда 269 млн нафарга етган. Шу даврда халқаро мобил талабалар сони ҳам кескин кўпайиб, 2024 йилда қарийб 7 млн нафарни ташкил этган. UNESCO

Бу жараён таълим муассасалари ўртасида халқаро рақобатни кучайтирмоқда. Талаба энди фақат ўз мамлакатадаги университетлардан эмас, балки турли давлатлардаги таълим муассасаларидан танлов қилиш имкониятига эга.

Шу сабабли замонавий университетнинг рақобатбардошлиги фақат таълим бериш сифати билан эмас, балки илмий-тадқиқот салоҳияти, халқаро рейтинглар, профессор-ўқитувчилар таркиби, рақамли инфратузилма, таълим дастурларининг халқаро тан олинishi, хорижий талабалар учун яратилган шароитлар ва битирувчиларнинг меҳнат бозоридаги рақобатбардошлиги билан ҳам белгиланмоқда.

МАВЗУНИНГ ДОЛЗАРБЛИГИ

Глобаллашув шароитида мамлакатларнинг иқтисодий рақобатбардошлиги тобора кўпроқ инсон капитали сифатига боғлиқ бўлмоқда. Инновацион технологияларни яратиш ва улардан самарали фойдаланиш, рақамли иқтисодиётни ривожлантириш ва янги иш ўринларини яратиш учун юқори малакали кадрлар зарур.

Шу нуқтаи назардан таълим хизматларининг рақобатбардошлиги мамлакатнинг умумий иқтисодий рақобатбардошлигига таъсир қилувчи омиллардан бири ҳисобланади.

Халқаро бозорда рақобатбардош таълим тизими:

- хорижий талабаларни жалб қилади;
- хорижий инвестициялар учун жозибадорликни оширади;
- илмий-тадқиқот ҳамкорлигини кенгайтиради;
- инновацияларни рағбатлантиради;
- юқори малакали кадрларни тайёрлайди;
- мамлакатнинг халқаро имижини мустаҳкамлайди.

Шу сабабли Ўзбекистон таълим муассасаларининг халқаро бозордаги рақобатбардошлигини ошириш масаласи долзарб ҳисобланади.

ТАДҚИҚОТ МАҚСАДИ

Тадқиқотнинг асосий мақсади глобаллашув шароитида таълим хизматларининг халқаро бозордаги рақобатбардошлигига таъсир қилувчи омилларни аниқлаш ва Ўзбекистон таълим муассасаларининг халқаро рақобатбардошлигини ошириш бўйича илмий-амалий таклифлар ишлаб чиқишдан иборат.

Тадқиқот вазифалари

Мақсаддан келиб чиқиб қуйидаги вазифалар белгиланди:

- таълим хизматларининг халқаро бозордаги ўрнини таҳлил қилиш;
- глобаллашувнинг таълим соҳасига таъсирини ўрганиш;
- Ўзбекистон таълим хизматлари бозори динамикасини таҳлил қилиш;
- хорижий талабалар оқимидаги ўзгаришларни баҳолаш;
- таълим хизматларининг рақобатбардошлигини белгиловчи асосий омилларни аниқлаш;
- халқаро аккредитация ва академик мобилликнинг аҳамиятини ўрганиш;
- Ўзбекистон таълим муассасаларининг халқаро рақобатбардошлигини ошириш бўйича таклифлар ишлаб чиқиш.

МЕТОДОЛОГИЯ

Тадқиқотда тизимли таҳлил, қиёсий таҳлил, статистик таҳлил, динамик қаторларни таҳлил қилиш ва эксперт ёндашувларидан фойдаланилди.

Тадқиқотнинг ахборот базасини Ўзбекистон Республикаси Миллий статистика қўмитаси, UNESCO ва халқаро таълим ташкилотларининг очик маълумотлари ташкил этди.

Таълим хизматларининг рақобатбардошлигини баҳолашда қуйидаги кўрсаткичларга эътибор қаратилди:

- таълим хизматлари ҳажми;
- хорижий талабалар сони;
- таълим дастурларининг халқаро тан олинishi;
- халқаро аккредитация;
- академик мобиллик;
- профессор-ўқитувчиларнинг илмий салоҳияти;
- рақамли таълим инфратузилмаси;

- таълим нархи ва сифати нисбати;
- битирувчиларнинг иш билан таъминланиш даражаси;
- халқаро университетлар билан ҳамкорлик.

НАТИЖАЛАР ВА ТАҲЛИЛ

Ўзбекистонда таълим хизматлари бозорининг ўсиши

Миллий статистика қўмитаси маълумотларига кўра, Ўзбекистонда таълим соҳасидаги бозор хизматлари ҳажми 2025 йилда 39 626,7 млрд сўмни ташкил этган. Бу 2024 йилдаги 32 110,5 млрд сўмлик кўрсаткичга нисбатан сезиларли ўсишни англатади. SIAT

1-жадвал. Ўзбекистонда таълим хизматлари ҳажмининг динамикаси

Йил Таълим хизматлари ҳажми, млрд сўм

2020 11 235,0

2021 15 769,8

2022 20 572,3

2023 25 831,2

2024 32 110,5

2025 39 626,7

Манба: Ўзбекистон Республикаси Миллий статистика қўмитаси. SIAT

2-расм. Таълим хизматлари ҳажмининг ўсиш динамикаси

Жадвал маълумотларидан кўриниб турибдики, 2020–2025 йилларда таълим хизматлари бозори ҳажми қарийб 3,5 баробарга ошган. Бу таълим хизматларига

талаб ортиб бораётгани ва соҳанинг иқтисодий аҳамияти кучайиб бораётганидан далолат беради. §SIAT

ОЛИЙ ТАЪЛИМ ХИЗМАТЛАРИНИНГ ЎРНИ

Ўзбекистон таълим хизматлари бозорида олий таълим муҳим ўрин эгаллайди. 2025 йил январь–ноябрь ойларида таълим соҳасидаги бозор хизматлари ҳажми 34,2 трлн сўмни ташкил этган ва унинг 46,8 фоизи олий таълим хизматларига тўғри келган. §Statistika Malumotlari

Бу ҳолат олий таълим хизматларини мамлакатдаги таълим бозорининг асосий сегментларидан бири сифатида баҳолаш имконини беради.

Олий таълим муассасаларининг халқаро рақобатбардошлиги эса бир қатор омилларга боғлиқ:

**Таълим сифати → Илмий тадқиқот → Халқаро ҳамкорлик →
Рақамлаштириш → Академик мобиллик → Хорижий талабалар →
Университет бренди**

ХОРИЖИЙ ТАЛАБАЛАР — ТАЪЛИМ ЭКСПОРТИНИНГ МУҲИМ КЎРСАТКИ

Таълим хизматларининг халқаро бозордаги рақобатбардошлигини баҳолашда хорижий талабалар сони муҳим кўрсаткичлардан бири ҳисобланади.

Ўзбекистонда хорижий талабалар сони сўнгги ўн йилда сезиларли даражада ошган. Миллий статистика қўмитаси маълумотларига кўра, 2015/2016 ўқув йилида мамлакат олий таълим муассасаларида 0,7 минг нафар хорижий талаба таҳсил олган бўлса, 2024/2025 ўқув йили бошида уларнинг сони 12,5 минг нафарга етган. §Statistika Malumotlari

2-жадвал. Ўзбекистонда хорижий талабалар сони динамикаси

Ўқув йили Хорижий талабалар, минг нафар

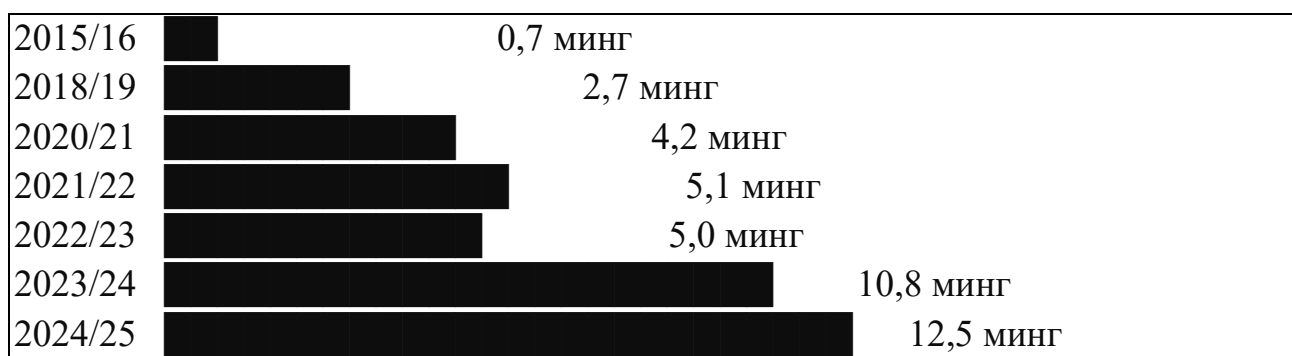
2015/2016 0,7

2018/2019 2,7

Ўқув йили Хорижий талабалар, минг нафар

2020/2021	4,2
2021/2022	5,1
2022/2023	5,0
2023/2024	10,8
2024/2025	12,5

Манба: Ўзбекистон Республикаси Миллий статистика қўмитаси. Statistika Malumotlari

3-расм. Хорижий талабалар сонининг ўсиши

Ушбу динамика Ўзбекистоннинг халқаро таълим бозорида иштирок этиш имкониятлари кенгайиб бораётганини кўрсатади. Бироқ хорижий талабалар сонининг кўпайиши билан бир қаторда таълим сифати, халқаро тан олиниш, талабаларга хизмат кўрсатиш сифати ва университетларнинг халқаро маркетингига қўйиладиган талаблар ҳам ортади.

ХАЛҚАРО ТАЪЛИМ БОЗОРИДА РАҚОБАТБАРДОШЛИК ОМИЛЛАРИ**1. Таълим сифатини ошириш**

Халқаро бозорда рақобатбардошликнинг асосий шарти — таълим сифатидир.

Таълим дастурлари меҳнат бозори талабларига мослаштирилиши, амалий кўникмаларни шакллантириши ва замонавий технологияларни қамраб олиши зарур.

Айниқса:

- IT;
- сунъий интеллект;
- молия;
- халқаро бизнес;
- логистика;
- рақамли маркетинг;
- муҳандислик;
- тиббиёт

каби йўналишларда замонавий ўқув дастурларини шакллантириш муҳим.

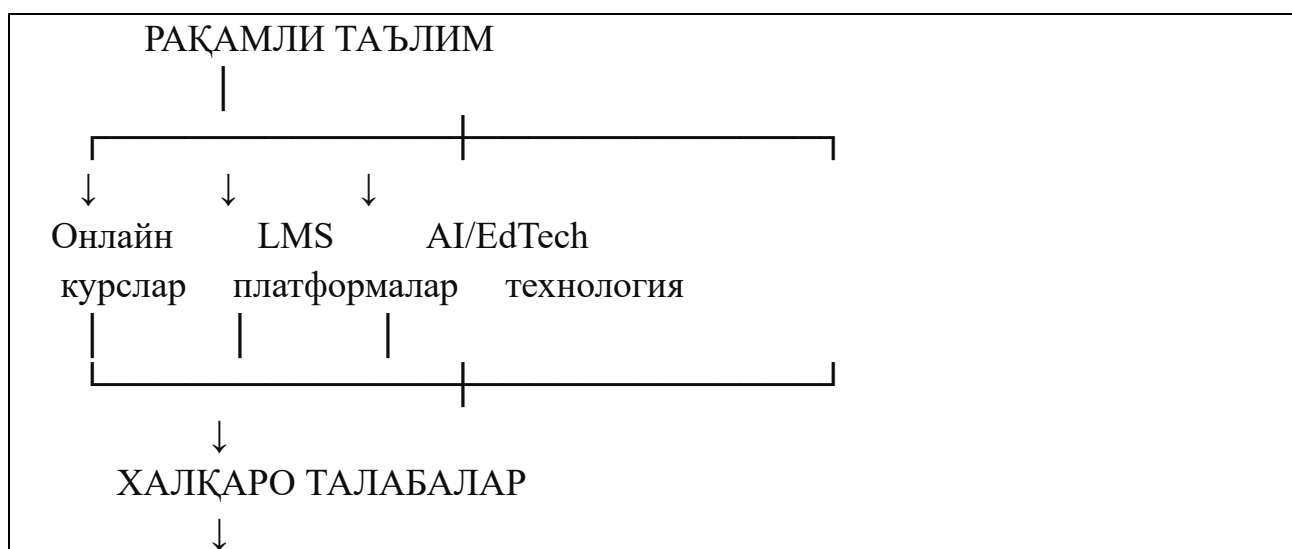
2. РАҚАМЛИ ТАЪЛИМНИ РИВОЖЛАНТИРИШ

Рақамлаштириш таълим хизматларининг халқаро бозордаги географик чегараларини кенгайтирмоқда.

Онлайн курслар, гибрид таълим, виртуал лабораториялар, LMS платформалар ва сунъий интеллект асосидаги таълим воситалари хорижий талабаларга мамлакатга жисмонан келмасдан ҳам таълим хизматларидан фойдаланиш имконини беради.

UNESCO 2026 йилги олий таълим бўйича глобал таҳлилида рақамли трансформация ва сунъий интеллектни олий таълим тизимидаги асосий ўзгариш йўналишларидан бири сифатида кўрсатган. HERO+1

4-расм. Рақамли таълим модели

ТАЪЛИМ ЭКСПОРТИ**3. ХАЛҚАРО АККРЕДИТАЦИЯ**

Таълим муассасаларининг халқаро аккредитациядан ўтиши уларнинг халқаро таълим бозорида ишончилигини оширишга хизмат қилиши мумкин.

Аккредитация:

- таълим сифатини баҳолаш;
- ўқув дастурларини халқаро талабларга мослаштириш;
- дипломларнинг тан олиншини енгиллаштириш;
- хорижий талабалар учун ишончни ошириш;
- халқаро ҳамкорлик имкониятларини кенгайтириш

учун муҳим восита ҳисобланади.

UNESCOнинг Олий таълим квалификацияларини тан олиш бўйича Глобал конвенцияси ҳам мамлакатлар ўртасида квалификацияларни адолатли ва шаффоф тан олиш, академик мобиллик ва ҳамкорликни кучайтиришга қаратилган. UNESCO+1

4. АКАДЕМИК МОБИЛЛИКНИ КЕНГАЙТИРИШ

Академик мобиллик талабалар ва профессор-ўқитувчиларнинг бошқа мамлакатларда таълим олиши, дарс бериши ва илмий тадқиқот олиб боришини назарда тутди.

Халқаро мобиллик университетларга:

- хорижий талабаларни жалб қилиш;
- хорижий профессорларни таклиф қилиш;
- қўшма таълим дастурларини ташкил этиш;
- илмий лойиҳаларни амалга ошириш;
- икки дипломли дастурларни ривожлантириш

имконини беради.

Бугунги кунда дунёда 7 млндан ортиқ талаба халқаро мобил таълимда иштирок этмоқда. UNESCO+1

5. ИНГЛИЗ ТИЛИДАГИ ТАЪЛИМ ДАСТУРЛАРИНИ КЕНГАЙТИРИШ

Хорижий талабаларни жалб қилишда таълим тили муҳим омиллардан бири ҳисобланади.

Ўзбекистон олий таълим муассасаларида инглиз тилида:

- бакалавриат;
- магистратура;
- MBA;
- PhD;
- қўшма дастурлар;
- қисқа муддатли сертификат дастурлари

сонини ошириш халқаро талабалар учун таълим хизматларининг жозибадорлигини кучайтириши мумкин.

6. УНИВЕРСИТЕТ БРЕНДИНИ ШАКЛЛАНТИРИШ

Халқаро таълим бозорида университет бренди ҳам муҳим аҳамиятга эга.

Замонавий университет бренди қуйидаги элементлардан ташкил топиши мумкин:

Университетнинг веб-сайти, ижтимоий тармоқлардаги фаоллиги, инглиз тилидаги ахборот ресурслари, халқаро рейтинглардаги иштироки ва битирувчилар натижалари брендни шакллантиришда муҳим аҳамият касб этади.

7. УНИВЕРСИТЕТ–БИЗНЕС ҲАМКОРЛИГИ

Халқаро меҳнат бозорида талаб юқори бўлган мутахассисларни тайёрлаш учун университетлар бизнес сектор билан яқин ҳамкорлик қилиши зарур.

Бундай ҳамкорлик:

- дуал таълим;
- стажировка;
- қўшма лабораториялар;
- стартап марказлар;
- корпоратив таълим;
- амалий тадқиқотлар;
- иш берувчилар буюртмаси асосида кадр тайёрлаш

шаклларида амалга оширилиши мумкин.

Бу ёндашув битирувчиларнинг меҳнат бозоридаги рақобатбардошлигини оширишга хизмат қилади.

МУАММОЛАР ВА ЧЕКЛОВЛАР

Ўзбекистон таълим хизматларининг халқаро бозордаги рақобатбардошлигини ошириш жараёнида қатор муаммолар мавжуд.

Асосий муаммолар:

1. Айрим таълим дастурларининг халқаро стандартларга тўлиқ мослашмаганлиги.
2. Илмий-тадқиқот фаолияти ва халқаро илмий ҳамкорликни янада кучайтириш зарурати.
3. Хорижий талабалар учун хизмат кўрсатиш инфратузилмасини такомиллаштириш эҳтиёжи.
4. Инглиз тилидаги таълим дастурларини янада кўпайтириш зарурати.

5. Халқаро аккредитация ва сифатни баҳолаш механизмларини кенгайтириш.
6. Университетларнинг халқаро маркетинг имкониятларини кучайтириш.
7. Рақамли таълим сифатини бир хил даражага олиб чиқиш зарурати.

UNESCO маълумотларида ҳам халқаро мобилликни ривожлантиришда квалификацияларни тан олиш, сифатни таъминлаш ва институционал ҳамкорлик муҳим масалалар сифатида кўрсатилади. UNESCO+1

ТАЪЛИМ ХИЗМАТЛАРИ РАҚОБАТБАРДОШЛИГИНИ ОШИРИШ ЙЎНАЛИШЛАРИ

3-жадвал. Асосий йўналишлар

№ Йўналиш	Асосий чора-тадбирлар
1 Таълим сифатини ошириш	Замонавий ўқув дастурлари
2 Рақамлаштириш	LMS, AI, онлайн курслар
3 Халқаролаштириш	Хорижий университетлар билан ҳамкорлик
4 Академик мобиллик	Exchange ва қўшма дастурлар
5 Хорижий талабалар	Scholarship ва сервис хизматлари
6 Инглиз тили	English-medium дастурлар
7 Аккредитация	Халқаро сифат стандартлари
8 Университет бренди	Халқаро маркетинг
9 Илмий тадқиқот	Қўшма илмий лойиҳалар
10 Бизнес ҳамкорлиги	Дуал таълим ва стажировка

МУҲОКАМА

Тадқиқот натижалари глобаллашув шароитида таълим хизматлари оддий ижтимоий хизматдан халқаро иқтисодий ресурсга айланиб бораётганини кўрсатади.

Ўзбекистонда таълим хизматлари ҳажмининг 2020–2025 йилларда 11,2 трлн сўмдан 39,6 трлн сўмгача ўсиши ички таълим бозорининг кенгайишини кўрсатади. SIAT

Шу билан бирга, хорижий талабалар сонининг 2015/2016 ўқув йилидаги 0,7 минг нафардан 2024/2025 ўқув йилида 12,5 минг нафаргача кўпайиши Ўзбекистоннинг халқаро таълим бозоридаги иштироки кенгайиб бораётганини кўрсатади.

Statistika Malumotlari

Бироқ халқаро рақобатбардошликни фақат хорижий талабалар сони билан баҳолаш етарли эмас. Таълим сифати, битирувчиларнинг ишга жойлашиши, илмий натижалар, халқаро аккредитация, таълим технологиялари ва университетнинг халқаро ҳамкорлик тармоғи ҳам комплекс равишда баҳоланиши лозим.

Шу нуқтаи назардан Ўзбекистон олий таълим муассасалари учун халқаролаштиришни фақат хорижий талабаларни қабул қилиш билан чекламасдан, **«таълим сифати + илмий тадқиқот + рақамлаштириш + халқаро ҳамкорлик + меҳнат бозори»** модели асосида ривожлантириш мақсадга мувофиқ.

ХУЛОСА

Глобаллашув шароитида таълим хизматлари халқаро иқтисодий муносабатларнинг муҳим таркибий қисмига айланмоқда. Жаҳонда олий таълимга талабнинг ортиши, халқаро талабалар мобиллигининг кенгайиши ва рақамли технологияларнинг ривожланиши таълим муассасалари ўртасидаги рақобатни кучайтирмоқда.

Ўзбекистонда ҳам таълим хизматлари бозори жадал ривожланмоқда. 2025 йилда таълим соҳасидаги бозор хизматлари ҳажми 39,6 трлн сўмга етган. Олий таълим хизматлари таълим соҳасидаги бозор хизматларининг муҳим қисмини ташкил этмоқда. Statistika Malumotlari+1

Хорижий талабалар сонининг сўнгги ўн йилда қарийб 18 баробарга ошиши Ўзбекистон таълим хизматларининг халқаро бозорга чиқиш имкониятлари кенгайиб бораётганини кўрсатади. Statistika Malumotlari

Тадқиқот натижасида таълим хизматларининг халқаро рақобатбардошлигини оширишнинг қуйидаги устувор йўналишлари аниқланди:

- таълим сифатини халқаро стандартлар асосида такомиллаштириш;

- халқаро аккредитацияни кенгайтириш;
- хорижий талабалар учун таълим ва сервис хизматларини яхшилаш;
- инглиз тилидаги таълим дастурларини кўпайтириш;
- академик мобилликни ривожлантириш;
- рақамли ва гибрид таълим технологияларини жорий этиш;
- сунъий интеллектдан таълим жараёнида самарали фойдаланиш;
- университетларнинг халқаро брендини кучайтириш;
- илмий-тадқиқот ва инновацион фаолиятни халқаролаштириш;
- университет–бизнес ҳамкорлигини кенгайтириш.

Умуман олганда, Ўзбекистон таълим муассасаларининг халқаро бозорда рақобатбардошлигини ошириш мамлакатнинг инсон капитали сифатини яхшилаш, таълим экспортини ривожлантириш, хорижий талабалар оқимини кўпайтириш ва миллий таълим тизимининг халқаро интеграциясини чуқурлаштириш учун муҳим аҳамиятга эга.

ФОЙДАЛАНИЛГАН АДАБИЁТЛАР

1. UNESCO. *Transforming Higher Education: Global Collaboration on Visioning and Action*. Paris, 2026. [U]UNESCO
2. UNESCO IESALC. *Higher Education Global Trends Report: Towards Inclusive, Equitable and Quality Higher Education in an Internationally Mobile Landscape*. 2026. [U]UNESCO IESALC+1
3. UNESCO. *Global Convention on the Recognition of Qualifications concerning Higher Education*. Paris. [U]UNESCO
4. UNESCO. *Powering Mobility and Excellence in Higher Education*. 2025.
5. Ўзбекистон Республикаси Миллий статистика қўмитаси. *Higher education services are leading in the structure of educational services*. 2026. [S]Statistika Malumotlari
6. Ўзбекистон Республикаси Миллий статистика қўмитаси. *Volume of the education services — SIAT*. 2026. [S]SIAT
7. Ўзбекистон Республикаси Миллий статистика қўмитаси. *The number of foreign students has increased nearly 18-fold over 10 years*. 2025. [S]Statistika Malumotlari
8. Ўзбекистон Республикаси Миллий статистика қўмитаси. *Growth rates of education services — SIAT*. 2026. [S]SIAT

9. World Bank. *World Development Report: The Changing Nature of Work*. Washington, D.C.
- 10.OECD. *Education at a Glance*. Paris: OECD Publishing.
- 11.Knight J. *Internationalization of Higher Education: Practices and Priorities*. International Higher Education.
- 12.Altbach P.G., Reisberg L., Rumbley L.E. *Trends in Global Higher Education: Tracking an Academic Revolution*. UNESCO.
- 13.Porter M.E. *Competitive Advantage: Creating and Sustaining Superior Performance*. New York: Free Press.